

ใบความรู้ที่ ๖ เรื่อง การสรุปเรื่องจากวรรณกรรมที่อ่าน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง ตามรอยเจ้าฟ้านักอ่าน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง วรรณกรรมดีมีคุณค่า (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายของ
“วรรณกรรม” ไว้ว่า น. งานหนังสือ, งานประพันธ์, บทประพันธ์ทุกชนิดทั้งที่เป็นร้อยแก้ว
และร้อยกรอง เช่น วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมของเสฐียรโกเศศ วรรณกรรม
ฝรั่งเศส วรรณกรรมประเภทสื่อสารมวลชน

สรุปความหมายของ “วรรณกรรม” แบบเข้าใจอย่างง่าย คือ วรรณกรรม
หมายถึง งานเขียนทั่วไปที่แต่งขึ้นตามความรู้ ความคิด ความคิดเห็น หรือตาม
จินตนาการ เช่น หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ นวนิยาย เรื่องสั้น เทคนา คำสอน
รวมถึงวรรณคดีด้วย

ประเภทของวรรณกรรมไทย

วรรณกรรมไทย แบ่งเป็น ๒ ชนิด ได้แก่

๑. วรรณกรรมร้อยกรอง คือ ลักษณะงานเขียนที่ใช้ภาษาที่สละสลวย คล้องจองกัน มีสัมผัสบังคับตามรูปแบบฉันทลักษณ์ เช่น พระอภัยมณี ขุนช้างขุนแผน สังข์ทอง นิราศ รามเกียรติ์ บทเห่กล่อมเรื่อง กากี ฯลฯ โดยจะใช้คำประพันธ์ประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ประเภทต่าง ๆ ในการแต่ง

๒. วรรณกรรมร้อยแก้ว คือ งานเขียนแบบความเรียงหรือเรียงความ ที่ไม่ใช่ภาษาคล้องจอง เช่น เรื่องสั้น สารคดี วรรณกรรม บทความ นิทาน เพลง ฯลฯ

การเขียนสรุปเรื่อง

การเขียนสรุปเรื่องหรือเขียนสรุปความ เป็นการสรุปแนวคิดหลักหรือประเด็นสำคัญของเรื่อง จากการฟังหรือการอ่าน แล้วถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจ จึงต้องเก็บสำคัญของเรื่อง แล้วนำมาเขียนใหม่เพื่อให้เข้าใจในการเข้าใจ

วิธีการเขียนสรุปเรื่อง

เนื้อหาและงานเขียนแต่ละประเภทมีวิธีการที่แตกต่างกันไปในรายละเอียดปลีกย่อย แต่หลักการและขั้นตอนในภาพรวมมีความคล้ายคลึงกัน ดังนี้

๑. อ่านหรือฟังเรื่องราวให้เข้าใจทั้งหมดอย่างน้อย ๒ เที่ยว เพื่อให้เข้าใจว่าเรื่องที่อ่านเกี่ยวข้องกับ “ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ผลเป็นอย่างไร”

๒. พิจารณาประเภทของสาร/ประเภทของงานเขียน

๓. พิจารณาวัตถุประสงค์ของเรื่อง/งานเขียน เพื่อสร้างกรอบประเด็นเนื้อหา

๔. ค้นหาประเด็นเรื่องจากชื่อเรื่อง หรือจากย่อหน้า

๕. ค้นหาหัวข้อย่อยจากแต่ละย่อหน้า

๖. ค้นหาใจความสำคัญตามหัวข้อย่อยให้ถูกต้องและครบถ้วน

๗. หากใจความสำคัญยังไม่ชัดเจน อาจจำเป็นต้องสรุปประเด็นจากเนื้อเรื่องย่อย

๘. จัดเรียงประเด็นความคิด และลำดับเรื่องราว ด้วยภาษาของตนเอง

๙. เรียบเรียงด้วยภาษาเขียน ใช้คำที่สั้น เข้าใจง่าย และได้ใจความ ไม่ควรใช้คำย่อ

๑๐. อ่านทบทวนและขัดเกลาภาษาให้สละสลวย

นิทานพื้นบ้าน เรื่อง จันทโครพ

เรื่องย่อ

จันทโครพ เป็นโอรสของพระเจ้าพรหมทัต พระองค์ทรงรักพระโอรสตั้งดวงพระทัยของพระองค์เลยทีเดียว ดังนั้นพระกุมารจึงแหวดล้อมไปด้วยพระพี่เลี้ยงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากพระกุมารจะต้องปกครองบ้านเมืองในภายภาคหน้า จึงจำเป็นจะต้องศึกษาวิชาทุกแขนงอันเป็นประโยชน์ต่อการปกครองของตนในอนาคต วันหนึ่ง ในขณะที่เพลิดเพลินอยู่ในพระราชอุทยานนั้น พระราชาก็ทรงรับสั่งให้พระกุมารเข้าเฝ้าแล้วรับสั่งให้พระกุมารไปศึกษาศิลปวิชาการกับพระฤๅษีในป่า พระกุมารก็ยินดีปฏิบัติตามพระประสงค์พระราชบิดา และเดินทางไปอยู่กับพระฤๅษี หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว เจ้าชายจันทโครพก็เข้าไปกราบลาพระอาจารย์กลับบ้านเกิดเมืองนอน ของตน ว่าแล้วพระฤๅษีก็หยิบมอบเล็ก ๆ ส่งให้พร้อมกับการกำชับอย่างหนักแน่น

“เจ้าจงเก็บไว้กับตัว แต่จงจำไว้ว่าเจ้าจะเปิดมอบได้ก็ต่อเมื่อถึงเมืองของตนแล้วเท่านั้น อย่าเปิดในระหว่างเดินทาง มิฉะนั้นเจ้าจะประสบอันตรายถ้าไม่เชื่อฟัง ” พระฤๅษีกล่าวขึ้น “ ครั้นท่านอาจารย์ หลานจะเปิดมอบก็ต่อเมื่อหลานถึงบ้านเมืองของหลานแล้วเท่านั้น ” เจ้าชายยิน ยันหนักแน่นและแล้วจันทโครพก็มุ่งหน้าเดินทางกลับบ้านเมืองของตน เมื่อถึงเวลาเสวยอาหารกลางวันก็เข้าไปนั่ง ใต้ต้นโคนรมไม้แล้วควักห่ออาหารแห้งที่เตรียมไว้ก่อนลาพระอาจารย์มาเสวย หลังจากเสวยเสร็จก็เกิดเคลิ้มหลับไป และก็สุบินว่ามอบที่พระอาจารย์ให้ไว้ในวันนั้นหลุดจากมือตกลงน้ำไปแล้ว พระสุบินนี้เองที่กระตุ้นให้พระองค์อยากเปิดมอบดู แต่ก็ยังคงกังวลถึงคำสั่งของพระอาจารย์

ในระหว่างทาง เจ้าชายหนุ่มก็ทรงครุ่นคิดถึงมอบที่ติดตัวมาตลอดเวลา และแปลกพระทัยว่าอะไรหนอที่อยู่ข้างในนั้น ยิ่งนึกก็ยิ่งอยากเปิดดูให้แน่ และในที่สุด พระองค์ก็ตัดสินใจตัดสินใจเปิดคำพูดโดยการเปิดมอบออก และในทันทีที่ฝ่ามอบถูกเปิดออก ก็มีหญิงสาวผู้เลอโฉมปรากฏออกมาจากมอบใบนั้น เธอส่งยิ้มหวาน ๆ ให้เจ้าชายหนุ่มผู้ซึ่งทอดพระเนตรอยู่ด้วยความตื่นเต้นและแนะนำตัวนางว่า

“นายจำ หม่อมฉันชื่อโมราเพคะ พระฤๅษีใส่หม่อมฉันไว้ในมอบใบนี้นี้ หม่อมฉันดีใจมากที่ได้เป็นอิสระเสียที ” ทันทีที่เห็นหญิงสาว เจ้าชายหนุ่มก็ตกหลุมรักในทันที และขอให้นางเป็นชายาของพระองค์และแล้วทั้งคู่ก็เดินทางกันในป่า เจ้าชายจันทโครพดีพระทัยมากที่เพื่อนเดินทางแต่ในขณะเดียวกันก็ทรงกังวลว่าทำไมพระฤๅษีจึงห้ามไม่ให้เปิดมอบในระหว่างทาง ทรงครุ่นคิดเพียงลำพังแล้วก็สรุปเอาเองว่าพระฤๅษีอาจจะทดสอบดูว่าตนเป็น

คนสอดรู้สอดเห็นหรือไม่เท่านั้นเองอย่างไรก็ตามสิ่งที่พระฤๅษีพูดนั้นก็ปรากฏว่ากำลังจะเป็นจริงแล้วพระว่ามีโจรป่าแอบซ่อนอยู่ในพุ่มไม้ใกล้ ๆ นั้น เขาแอบดูความเคลื่อนไหวของทั้งคู่อยู่อย่างเงียบ ๆ และเมื่อได้เห็นความงามของนางโมราก็อยากได้ไปเป็นภรรยา ช่วงเวลานั้นโมรารู้สึกกระหายน้ำมาก คอของนางแห้งผากแต่ที่ไม่มีน้ำสักหยดให้นางดื่มกินได้ เจ้าชายจันทโครพก็ใช้พระขรรค์แทงเนื้อรินพระโลหิตให้โมราดื่มกินแก้กระหาย ในขณะที่เองโจรป่าก็ไหล่ออกมาจากพุ่มไม้ทันทีและยืนอยู่เบื้องหน้าของทั้งคู่ โจรป่ากล่าวหาทั้งคู่ว่าบุกรุกเข้ามายังถิ่นของตน แต่เจ้าชายยืนกรานว่าป่าไม้ไช้ที่ของหนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ ชายทั้งสองจึงเกิดโต้เถียงกันอย่างรุนแรงโดยไม่พูดพรั่าทำเพลงอะไรอีกต่อไป เจ้าโจรพุ่งเข้าไปจันทโครพแล้วชกเขาล้มลงกับพื้นก่อนที่ จันทโครพจะมีโอกาสชักพระขรรค์ออกมาเสียดด้วยเข้าไป ทั้งคู่ต่อสู้กันอยู่บนพื้นอยู่พักหนึ่งก่อนที่โจรป่าได้เปรียบ แต่เจ้าชายมีทักษะในการต่อสู้ได้ดีกว่าเพราะได้รับการสั่งสอนมาจากพระฤๅษี จันทโครพจึงสามารถฉกโจรป่าและเรียกให้ภรรยาพระขรรค์ให้ตน โมราจับพระขรรค์ไว้แต่ลังเลที่จะส่งให้สามีตนเพราะไม่ต้องการให้เจ้าชายฆ่า โจรป่าผู้ซึ่งเป็นคนที่นางมีใจให้อยู่ด้วยเหมือนกันในตอนนี เมื่อไม่สามารถจะตัดสินใจได้ในยามคับขันเช่นนี้ นางก็วางพระขรรค์ไว้ตรงกลางชายทั้งสอง แต่ทำให้ด้ามหันไปทางโจรป่า ในขณะที่ด้านคมหันไปทางสามีทั้งคู่จึงกรูกันไปแย่งอาวุธในเวลาพร้อมกัน จันทโครพถูกคมมีดบาดจึงปล่อยพระขรรค์ เป็นจังหวะที่โจรป่าได้โอกาสเพราะกำด้ามพระขรรค์ได้โอกาสเพราะกำด้ามพระขรรค์ได้ จึงแทงเจ้าชายจันทโครพสิ้นพระชนม์อยู่ตรงนั้นเอง ร่างของเจ้าชายนอนจมกองเลือดอยู่อย่างนั้นตอนนีเองที่โมรารู้สึกใจที่เห็นร่างอันไร้วิญญาณของเจ้าชายจันทโครพแต่ก็สายเกิน ไปที่จะช่วยชีวิตให้ฟื้นคืนมาได้ และแล้วนางก็ตามโจรป่าผู้ซึ่งจูงมือนางนำทางไป หลังจากได้โมราเป็นภรรยาแล้วโจรป่าก็มาคิดตริกตรองว่า หญิงผู้นี้เป็นคนชั่วร้ายเพราะแม้แต่สามีของนางก็ยังทรยศได้ลงคอ นางฆ่าได้แม้กระทั่งชายผู้ซึ่งเสียสละเลือดให้นางดื่มกินแทนน้ำ ในสภาพหน้านางก็อาจจะกระทำแบบนี้กับเขาก็ได้ ในขณะที่โมรานอนหลับโจรป่าก็ทิ้งนางไว้ในป่าแต่เพียงลำพังเมื่อตื่นขึ้นมา ไม่พบสามีใหม่ โมราก็หลงทางในป่าแต่เพียงลำพัง และรู้สึกหิวอย่างมาก นางไม่รู้ว่า จะหาอาหารอย่างไร จึงได้แต่นั่งร้องไห้อยู่ตรงนั้นฝ่ายพระอินทร์เมื่อเล็งทิพยเนตรเห็นเหตุการณ์ทั้งหมด ก็เสด็จลงมายังโลกมนุษย์เพื่อสอนบทเรียน แก่โมราให้เข็ดหลาบและช่วยชุบชีวิตจันทโครพแล้ว พระองค์ก็แปลงร่างเป็นเหยี่ยวคาบชิ้นเนื้อไว้ในปากทันทีที่เห็นชิ้นเนื้อในปากนก โมราก็ร้องเรียกขอส่วนแบ่งบ้าง แต่เหยี่ยวทำเป็นแกล้งถามว่านางจะให้อะไรเป็นของแลกเปลี่ยนกับชิ้นเนื้อของตน โมราไม่รีรอที่จะเสนอตัวเองเป็นภรรยาของสัตว์เดรัจฉานอย่าง เช่นเหยี่ยว เมื่อได้ยินเช่นนี้ นกเหยี่ยวก็โกรธมากและทันใดนั้นก็กลายร่างเป็นพระอินทร์อย่างเดิม พระองค์ ชี้นิ้วไปที่โมราและประมาณว่า

“ เจ้าเป็นหญิงชั่วร้าย แม้ว่าเจ้าจะมีสามีที่ดีแสนดีก็ยังแบ่งใจให้ชายอื่นที่ตนไม่รู้จักมาก่อน เมื่อโจร ป่าหนึ่ไปจากเจ้าตอนนี้เจ้าตอนนี้ก็ยกกายให้เป็นภรรยาของเหยี่ยวอีกเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งชิ้นเนื้อเท่านั้น เจ้าพร้อมที่จะสมสู่กับสัตว์เดรัจฉานโดยปราศจากยางอาย ”

ทันทีที่สิ้นคำประมาณของพระอินทร์ร่างของโมราก็กลายเป็นชะนี พร้อมน้ำตานองหน้าร้องเรียกหา ผัว ผัว ผัว ผัว แล้วนางชะนีที่มีหน้าเศร้าก็โดดเข้าป่าหายไป ตั้งแต่นั้นมาชะนีก็จะร้องหาผัวอยู่ตลอดเวลา บางแห่งก็จับเนื้อเรื่องแต่เพียงเท่านั้น แต่ก็มีบางแห่งกล่าวว่าพระอินทร์ทรงรำยมนต์ชุบเจ้าชายจันทโครพให้ฟื้นคืนชีพกลับมาอีกครั้ง และทรงตรัสสอนเจ้าชายเราคือพระอินทร์ เจ้ามีกรรมแต่หนหลัง โมร่าเป็นหญิงชั่วร้ายไม่เหมาะสมที่จะเป็นคู่ครองของเจ้า หญิงที่เกิดมาเพื่อเป็นภรรยาของเจ้าแท้ที่จริงแล้วเป็นธิดาพญานาค พระอินทร์ทรงตรัสแล้วก็หายไป กล่าวกันว่าและแล้วเจ้าชายจันทโครพก็ได้พบเนื้อคู่ในอนาคตของพระองค์มีนามว่า “ นางมุลินท์ ” ซึ่งอาศัยอยู่ในถ้ำทอง บิดาของนางรักนางดุจดวงใจ จึงให้นางอยู่แต่ในถ้ำท่ามกลางการอารักขาอย่างแน่นหนาอย่างไรก็ตาม จันทโครพก็สามารถเล็ดลอดเข้าไปจนได้และเกี่ยวพาราสีนาง จนกระทั่งนางหลงรักพระองค์ทั้งคู่อยู่ด้วยกัน จนกระทั่งนางมุลินท์มีครรภ์แล้วจันทโครพก็ตัดสินใจเข้าไปขอขมาพญานาคและแล้วทั้งคู่ก็ออกเดินทางไปยังเมืองของเจ้าชายจันทโครพ เพราะราชบิดาของพระองค์กำลังรอการกลับมาของ พระองค์ ในเนื้อเรื่อง กล่าวว่าในระหว่างที่ทั้งคู่เดินทางไปในั้น ทั้งคู่ก็พบกับศัตรูและอุปสรรคมากมาย แต่ท้ายที่สุดทั้งคู่ก็ได้กลับมาอยู่ และปกครองเมืองพรหมทัต จนกระทั่งชราภาพ และสิ้นพระชนม์อย่างสงบ พระโอรสของทั้งสองพระองค์พระนามว่า “เจ้าชายจันทวงศ์” ได้ขึ้นครองราชย์แทน และปกครองพระนครอย่างมีความสุขเรื่อยมา